

EDUCAȚIA FINANCIARĂ PRIN RESURSE DIGITALE ÎN CLASA VIITORULUI

FINANCIAL EDUCATION THROUGH DIGITAL RESOURCES IN THE CLASSROOM OF THE FUTURE

Lidia SABĂU

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, (MOLDOVA)

Doctorand, Școala Doctorală de Științe ale Educației,

Universitatea „Vasile Alecsandri”, profesor asociat (ROMÂNIA)

Școala Gimnazială „Mihai Drăgan”, profesor învățământ primar, (ROMÂNIA)

E-mail: sabaulidia05@gmail.com

ORCHID ID: 0000-0002-2858-7232

CZU: 37.04:336

Rezumat

Pe fondul problemelor generale ale societății în vremurile actuale, lipsa unei educații financiare se face resimțită în fiecare gospodărie în care există nemulțumiri legate de bani, nu ajung resursele financiare de la o lună la alta, sau se fac împrumuturi fără o informare prealabilă foarte aprofundată, ori nivelul de trai se află la un nivel de insuficiență materială. Această lacună din formarea indivizilor asigură, în schimb, o multitudine de frustrări, atât pentru adulți, cât și pentru copii, frustrări alimentate permanent de limitările impuse de insuficiența banilor. Analiza noastră critică dorește să dezvăluie în articolul prezent motivele care stau la baza nivelului scăzut de educație financiară, motive care duc, inevitabil, la situarea popoarelor pe niveluri diferite de dezvoltare economică, socială și personală a indivizilor, conform statisticilor OECD, necesitatea unor resurse digitale în educația financiară a elevilor, deoarece educația banilor ar trebui să înceapă cât mai curând, dar și o imagine ideală a Clasei Viitorului, unde elevii merg cu drag la școală, dornici de o formare personală adaptată prezentului și viitorului, printr-o învățare asertivă și prin achiziția unor competențe menite să conducă elevul la o dezvoltare personală, la o integrare pe piața muncii, dar și la o prosperitate personală.

***Keywords:** educație financiară, resurse digitale, clasa viitorului*

Abstract

On the background of the general problems of society in current times, the lack of financial education is felt in every household where there are dissatisfactions related to money, financial resources do not arrive from one month to the next, or loans are made without very thorough prior information, or the standard of living is at a level of material insufficiency. This gap in the formation of individuals, in turn, ensures a multitude of frustrations for both adults and children, frustrations constantly fueled by the limitations imposed by the insufficiency of money. Our critical analysis wants to reveal in the present article the reasons behind the low level of financial education, reasons that inevitably lead to the situation of peoples on different levels of economic, social and personal development of individuals, according to OECD statistics, the need for digital resources in the financial education of students, because money education should start as soon as possible, but also an ideal image of the Class of the Future, where students go to school with love, eager for a

personal training adapted to the present and the future, through assertive learning and through the acquisition of skills designed to lead the student to personal development, to integration in the labor market, but also to personal prosperity.

Keywords: educație financiară, resurse digitale, clasa viitorului

Introducere

Necesitatea unei educații financiare se face simțită tot mai mult în viața societății în care trăim, deoarece o multitudine din aspectele de ordin economic s-au digitalizat deja sau sunt pe cale să devină digitale: plăți online, administrarea unui cont de economii online, contractare de credite prin internet banking, operațiuni bancare fără prezență fizică la bancă etc. [8].

Perioada pandemiei de COVID-19 a grăbit digitalizarea, iar viața oamenilor și activitățile lor trebuia să continue într-un fel sau altul. Digitalul a preluat, astfel, foarte multe din acțiunile care se desfășurau fizic din: domeniul sănătății, viața economică, viața socială, educația, serviciile. Datorită distanțărilor fizice impuse, vizitele la medic s-au desfășurat prin intermediul sistemelor electronice; cumpărăturile, spre exemplu, au început să se facă prin intermediul plăților online; în domeniul social oamenii s-au întâlnit virtual, respectând distanțarea fizică impusă de restricții; orele de la școală s-au transformat în școală online, într-o clasă virtuală [12]. Ultimii ani au adus, din păcate, o înstrăinare a oamenilor, motiv pentru care există mai puțină empatie, mai puțină interacțiune între semeni, dar și o implicare emoțională mai redusă. Gadgeturile au acaparat din atenția și concentrarea oamenilor, orientându-le spre ecranele dispozitivelor. Chiar dacă socializarea fizică a avut de suferit, oamenii s-au transformat, fără o inițială intenție, din punct de vedere al emotivității, al gândirii, al percepției, al formării personale.

Viața fiecărui individ a fost influențată, în măsură diferită, de pandemie: unii au început să petreacă mai mult timp în mediul online decât înainte, căutând variante noi de comunicare prin intermediul internetului, care oferă câteva aspecte pozitive: utilitate, rapiditate și interacțiune [10].

Pentru a face față provocărilor actuale e nevoie urgentă de formare rapidă și de învățare din mers a unor aspecte ce țin de adaptarea individului la cerințele societății și ale economiei. Existența unei educații financiare poate ajuta individul să facă față unor crize neașteptate, iar lipsa unei astfel de educații poate duce la decizii eronate atunci când vine vorba despre bani. Creditele doar cu buletinul, spre exemplu, pot constitui decizii pripite și pot conduce la datorii pe termen lung, dacă nu se studiază piața sau dacă banii împrumutați nu au scopul de a produce o plus valoare. Creditele de consum (pentru electrocasnice, autoturisme, vacanțe), creditele de nevoi personale și descoperirile de cont aduc cu sine dobânzi mai mereu nejustificate, dar dacă clientul are un grad de satisfacție imediat, aceste detalii nu sunt tratate cu importanța cuvenită la momentul achiziționării, întrucât foarte multe contractări de credite și foarte multe cheltuieli se fac pe fond emoțional [4].

Se ridică astfel întrebarea: facem noi, oamenii, cheltuieli emoționale, fără a ne gândi la consecințele financiare pe termen mediu și lung? Din păcate, răspunsul este pozitiv, iar acest răspuns este generat, de fapt, de mentalitatea oamenilor care nu au o minimă educație financiară și se hazardează în cheltuieli nenecesare.

1. Factori determinanți ai nivelului scăzut de educație financiară

Datele statistice cele mai recente ale OECD plasează țările pe niveluri diferite de dezvoltare economică, inclusiv România și Republica Moldova, datorită faptului că în unele țări se pune serios problema educației elevilor și aspecte care țin de formarea lor ca indivizi primează: disciplina, autonomia, cooperarea, independența, formarea financiară etc. [3]. Statele tributare mentalității comuniste, cu sisteme de predare tradiționale învechite au rămas la un stadiu de subdezvoltare, pentru că progresul înseamnă informație actuală, precum și o adaptare permanentă la nou. Între state există diferențe ample, diferențe date mai ales de importanța acordată educației tinerei generații. Statele dezvoltate au și sisteme de educație bine puse la punct, pe care le susțin financiar, cu procent ridicat din PIB pentru un astfel de domeniu strategic, dar și prin implementarea unor proiecte de anvergură. În țările în care educația nu este susținută, efectele sunt pe măsură: rezultatele elevilor la testările internaționale, nivelul de dezvoltare al națiunii, nivelul de satisfacție al populației în țara respectivă, instituțiile în care se încred oamenii etc. [Idem]. Exemplele singulare de reușită din unele țări, unde nu se acordă o atenție deosebită educației, provin din instituții private de învățământ sau din munca asiduă și implicarea unor profesori dedicați și a unor părinți foarte responsabili cu proprii copii.

Analizând datele oferite de OECD și observând realitatea expusă de datele statistice, putem concluziona că nivelul scăzut de educație financiară se datorează unor factori foarte importanți:

- **mentalitatea** - Oamenii sunt tributari unei mentalități învechite și muncesc toată viața pentru un salariu mai mereu insuficient. Ei nu știu să investească, să pună banii să lucreze pentru ei și se transformă în sclavii care muncesc toată viața pentru puțin. O educație financiară i-ar scoate din zona de confort, i-ar provoca să încerce domenii noi, i-ar face să fie creativi în a-și găsi mijloace corecte de a face bani [7].

- **nevoia de consum nejustificat** – Din dorința de „a avea” cât mai multe, oamenii achiziționează lucruri de care nu au nevoie cu bani pe care nu îi au, pentru a impresiona oameni care nu contează, într-o continuă acțiune de shopping. Promoțiile sunt la mare căutare pentru unii, astfel încât o mulțime de produse sunt vândute pentru că „sunt la promoție” [1]. O minimă educație financiară ar demonstra că promoțiile nu sunt mereu atât de avantajoase cum ar părea la prima vedere, și nici nu sunt neapărat necesare.

- **lipsa capacității de a discerne între nevoi și dorințe** – Foarte multe persoane nu fac diferența dintre nevoi și dorințe, fac cumpărături impulsive și își dau seama prea târziu sau deloc de inutilitatea cumpărăturilor. Educația financiară are scopul de a crea contexte de învățare, de a folosi gândirea ca instrument în luarea deciziilor, astfel încât analiza, comparația și sinteza să fie operațiile realizate individual înainte de a cheltui o sumă anume de bani.

- **lipsa unui obiectiv** – Nu toți oamenii își fixează obiective pe termen mediu sau lung atunci când vine vorba de economisire. Foarte mulți sunt cei care iau decizia contractării unui credit și mai puțini sunt cei care merg pe economisire [8]. Pentru a avea un obiectiv financiar de achiziționare a unui obiect mai valoros sau mai important, educația financiară impune o anumită disciplină în gândire și în acțiunile referitoare la bani, cu mare accent pe acțiunea de economisire.

- **lipsa unei discipline a economisirii** – Oamenii nu au disciplina economisirii pentru că nu sunt învățați de mici să facă acest lucru. Părinții nu îi învață pe copii să pună bani

deoparte, părinții nu economisesc și nici nu insuflă celor mici obișnuința de a amâna cheltuirea. Educația financiară înseamnă economisire într-o pușculiță sau cont bancar cu o anumită regularitate sau ritmicitate, chiar dacă uneori acest proces este anevoios [5].

2. Necesitatea resurselor digitale în educația financiară a elevilor

Pentru a elimina aceste motive care plasează România și Republica Moldova la coada clasamentului OECD privind educația financiară a populației, este nevoie de o implementare a unei astfel de educații încă de la învățământul primar, adică imediat ce elevii știu să scrie, să citească, să socotească, să înțeleagă un anumit conținut educațional.

La clasele mici se poate vorbi elevilor despre bani, dar totul trebuie să fie într-o formă cât mai simplă și livrată sub formă de joc [11]. Elementele financiare cu care pot face cunoștință elevii de 6-9 ani au în vedere noțiuni ca ”pușculiță”, ”cont”, ”dorințe”, ”nevoi”, ”împrumut”, ”datorie”, ”troc” – noțiuni pe care elevii le pot înțelege dacă vin la pachet cu povestioare, întâmplări, ghicitori, cântece, fișe simple, desene, machete, lucrări plastice sau practice pentru nivelul lor. Nu întâmplător evenimentul ”Olimpiada Micilor Bancheri”, organizat la nivel național de către Asociația de Promovare a Performanței în Educație (APPE), se adresează elevilor de clasele III-IV, cu vârste între 9-11 ani [9]. Nivelul celor din acest segment este de operare deja cu noțiuni mult mai complexe, deoarece elevii au învățat deja tabla înmulțirii și a împărțirii, și ei cunosc unitățile de măsură pentru valoare la un alt nivel, ceva mai avansat decât cei de la clasele 0-II.

În timpul pandemiei, cei care livrau la școală opționalul de ”Educație Financiară” oferit de APPE au fost nevoiți să transfere conținutul fizic de învățare (manuale, caiete) în conținut electronic (platforme de învățare, fișe în format digital sau cu completare electronică), trecerea efectivă realizându-se destul de anevoios, pe parcursul a câtorva luni de zile. Odată pusă la punct, platforma de învățare a devenit mai accesibilă pentru mai mulți elevi, mai complexă decât manualul fizic sau caietul elevului, furnizorul de conținut dovedind o impresionantă determinare în a livra conținut educațional de calitate [9].

Resursele digitale de educație financiară oferite de site-urile de profil, printre care și cel al Junior Achievement Romania [6] sunt ușor accesibile, atât datorită tehnologiei, cât și nivelului lor de adaptare la comprehensiunea elevilor, în funcție de vârstă. Aplicația pe telefon ”Bucluc pe Planeta Jucărilor” este un alt exemplu de învățare a unor elemente de educație financiară prin joc: elevii au de îndeplinit câteva sarcini în cadrul jocului pentru a rezolva mistere sau misiuni. Ei fac cunoștință cu termeni ca ”bancă”, ”economie”, ”troc”, ”credit”, ”card”, ”bancomat”, etc. într-un mod cât se poate de simplu și concis [2].

Generația copiilor de azi (”generația alpha”) reprezintă categoria copiilor care operează într-un mod foarte facil cu gadgeturile, chiar într-un mod natural. Or, acestor copii trebuie să li se livreze și conținutul de învățare adaptat cerințelor lor: digital. Dacă dorim să îi învățăm despre bani, ar trebui să apelăm la resurse digitale adecvate, adaptate categoriei lor de comprehensiune, accesibile, interactive, astfel încât învățarea să se realizeze prin joc digital. Ar fi un câștig dacă timpul petrecut în fața ecranelor ar fi un timp de învățare reală a unor noțiuni abstracte, de altfel.

Facem referire în acest capitol și la aspectul legat de marele beneficiu al accesului la resurse educaționale pentru toți cei interesați de educație financiară: elevii pot accesa

materiale și le pot studia în ritm propriu, profesorii pot accesa materiale digitale și le pot imprima pe cele care le fac trebuință, în numărul necesar de exemplare.

Digitalizarea prezintă, deci, atât avantaje, cât și dezavantaje. Dezavantajele sunt pentru cei cu conexiune slabă la internet, cei fără electricitate, cei care nu dețin dispozitive electronice care i-ar putea ajuta în accesarea materialelor digitale necesare în propria formare și instruire.

3. Model ideal de învățare a educației financiare prin resurse digitale în Clasa Viitorului

Pentru o instruire eficientă, o sală de clasă modernă ar trebui să fie dotată cu o multitudine de materiale necesare în buna desfășurare a actului de instruire. Dar cum din punct de vedere material, un astfel de demers este costisitor, dar nu imposibil, propunem ca în fiecare școală să existe un laborator special amenajat, unde toți elevii să aibă acces la un învățământ de înaltă ținută. Clasa Viitorului presupune un ansamblu de elemente: de la instrumente digitale utilizabile de către toți elevii, până la abilitățile minime necesare, atât ale elevilor, cât și ale profesorilor, astfel încât, la final, să fie formate competențele necesare adaptării la nevoile societății.

În Clasa Viitorului, pentru ca finalitățile educației să fie cele preconizate în programa școlară, este nevoie de:

- **acces la internet de mare viteză**, astfel încât informațiile financiare de care au nevoie elevii să fie ușor de accesat, în timp real;
- **tablă interactivă** pentru activitatea frontală;
- **dispozitive electronice** pentru toți elevii angrenați în instruirea financiară, astfel încât actul de învățare să se realizeze într-o manieră tehnologizată;
- **electricitate**;
- **platforme de învățare** a educației financiare adaptate la nivelul de vârstă al elevilor și/sau a nivelului de învățare la care a ajuns fiecare în mod individual;
- **instrumente digitale** diverse pentru aplicabilitatea noțiunilor financiare;
- **competențe digitale** atât ale profesorilor, cât și ale elevilor;
- **conexiune între elevi și profesor** pe tot parcursul activității de predare – învățare – evaluare;
- **programă școlară** de educație financiară pe module de învățare, adaptată permanent la schimbările tehnologice, dar și pentru fiecare categorie de vârstă în parte;
- **jocuri electronice** de învățare, aprofundare, exersare a elementelor economice asimilate;
- **jocuri în format fizic**, pentru asigurarea aplicabilității în viața reală a noțiunilor învățate;
- **aplicații gratuite** pentru antrenament personal;
- **fișe de lucru** pentru fiecare modul de învățare;
- **feed-back permanent** în actul instruirii, astfel încât avansarea în materie să vină simplu, de la sine, fără sincope, pentru toți elevii.

CONCLUZII

Pentru a elimina diferențele vizibile între națiuni, ar trebui să acordăm o atenție mult mai mare educației financiare în școală, de la o vârstă cât mai fragedă. Suntem de opinie că

finalul gimnaziului (clasa a VIII) sau anii de liceu reprezintă o perioadă suficient de târzie pentru învățarea acestei discipline. Or, elevii trebuie să știe cât mai devreme cum să-și gestioneze banii de buzunar, cum să procedeze atunci când au bani și au de cumpărat diverse, făcând o diferență clară între nevoi și dorințe. Antrenamentul de timpuriu nu poate fi decât benefic într-un astfel de demers.

Resursele educaționale de profil sunt de o reală utilitate în actul instructiv-educativ, chiar dacă el se desfășoară online sau în sala de clasă. Clasa Viitorului trebuie să fie un spațiu prietenos, cald, liniștit și primitiv unde elevii să fie conectați, să primească informațiile necesare instruirii lor, dar și un mediu de învățare digitalizat, pentru o mai bună eficientizare a timpului alocat procesului instructiv-educativ. Ideal ar fi ca toate sălile de clasă, din toate școlile să beneficieze de infrastructura necesară realizării unei educații financiare a elevilor de învățământ primar, dar existența măcar a unei clase ultramoderne poate face diferența.

În demersul nostru viitor, vom încerca să abordăm și alte subiecte legate de educația financiară a elevilor, mai ales a celor din învățământul primar.

BIBLIOGRAFIE

1. BAN, Olimpia. *Tehnici promoționale*. Presa Universitară Clujeană, 2020, ISBN 978-606-37-0861-9 [citată 24.10.2022] Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/345322561_CARTE_TEHNICI_PROMOTION_ALE
2. *Bucluc pe Planeta Jucăriilor*, [citată 24.10.2022]. Disponibil: <https://investory.app/>
3. *Financial Literacy of Adults in South East Europe*, OECD, 2020 [citată 24.10.2022]. Disponibil: <https://www.oecd.org/finance/Financial-Literacy-of-Adults-in-South-East-Europe.pdf>
4. *Ghid de informații generale despre creditele garantate cu ipoteca*, Garanti Bank SA [citată 24.10.2022]. Disponibil: https://www.garantibbva.ro/assets/ro/pdf/GHID_HL_GPL_PLUS_RO.pdf
5. *Îndrumar de educație financiară*, Banca Națională a Moldovei, 2016 [citată 14.01.2022]. Disponibil: <https://www.bnm.md/files/BROSURA%202.pdf>
6. *Junior Achievement Romania* [citată 14.01.2022]. Disponibil: <https://www.jaromania.org/>
7. KIYOSAKI, Robert, *Tată bogat, tată sărac, Educația financiară în familie*, Ed. Curtea Veche, București, 2008, pp. 12-13, 230 p. ISBN 978-973-669-626-8
8. *Manualul practic pentru utilizatorul de servicii financiare*, Platforma de Educație Financiară, Ed. Agir, București [citată 23.10.2022]. Disponibil la <https://www.bancatransilvania.ro/Manual%20Educatie%20Financiara.pdf>
9. *Olimpiada Micilor Bancheri* [citată 14.01.2022]. Disponibil: <https://appe.ro/category/olimpiada-micilor-bancheri/>
10. RODAT, Simona, *Impactul social și cultural al internetului asupra adolescenților și tinerilor din România* [citată 24.10.2022]. Disponibil la <https://www.researchgate.net/project/Impactul-social-si-cultural-al-internetului-asupra-adolescentilor-si-tinerilor-din-Romania-The-social-and-cultural-impact-of-the-Internet-on-adolescents-and-youth-in-Romania>

11. SABĂU, L., *Aspecte psihopedagogice ale elevilor de învățământ primar în învățarea educației financiare prin resurse digitale*, în Conferința Științifică Națională ”Măsuri pedagogice pentru creșterea eficienței învățării prin promovarea gândirii științifice în timpul crizei prelungite cauzate de pandemia COVID 19”, UPSC, 27 noiembrie 2021, Chișinău, Republica Moldova
12. *Strategia privind digitalizarea educației din România*, Document în consultare publică în perioada 18 decembrie 2020 – 15 februarie 2021, Ministerul Educației și Cercetării, SMART-Edu [citat 23.10.2022]. Disponibil la <https://www.edu.ro/sites/default/files/SMART.Edu%20-%20document%20consultare.pdf>